

cursus honorum

Onder deze algemene benaming verstaan we de normale opeenvolging van de (ere)ambten, die in deze vastgestelde volgorde doorlopen worden; en wordt een onderscheid gemaakt tussen de patricische (links) en de plebejische (rechts) magistraturen.

De gewone magistraten worden elk jaar verkozen voor een ambtstermijn van één jaar, met uitzondering van de censoren, die om de vijf jaar verkozen werden en achttien maanden in functie bleven.

Vorbereidende ambten:

XXVI-*vir*

niet één college van 26 man, maar 6 onderscheiden commissies met ongelijk ledenaantal. Hun gevarieerde functie behoort niet tot de echter *cursus honorum* en werd wellicht eerst in de 4de eeuw gecreëerd. Na afloop hiervan neemt de jonge Romein meestal dienst in het leger.

Magistraturen:

QVAESTOR

Minimumleeftijd 25 jaar, sinds Sulla 30 jaar. In het begin rechterlijke en financiële bevoegdheid, sinds 289 alleen nog het financieel beheer van de schatkist. Sinds Sulla is hun aantal op 20 gebracht. Niet-curulisch ambt*.

AEDILIS CVRVLIS

Kan pas drie jaar na de vorige magistratuur bekomen worden. In 367 werden twee *aediles* aangesteld onder de patriciërs, in navolging van de toen pas gecreëerde *aediles plebis* (ook 2 in aantal), die uitsluitend plebejers mochten zijn. Vrij vlug verliezen de volksedilen hun onschendbaarheid en worden op gelijke voet gesteld met de curulische edilen, die nu ook onder de plebejers verkozen worden. De *aediles plebis* werden echter niet in de ambtsadel opgenomen en waren niet curulisch*.

De edilen hadden toezicht op de openbare gebouwen, pleinen en markten, waren belast met de voedselvoorziening, de inrichting van spelen en stonden in voor de veiligheid in de stad.

PRAETOR

Minimumleeftijd eerst 30 jaar, sinds Sulla 40. Sinds 337 is de *praetura* toegankelijk voor plebejers, terwijl ze pas in 367 was ingesteld. De *praetor* heeft *imperium* (= hij mag een leger aanvoeren) en werd daarom van meet af aan beschouwd als de collega minor van de consuls. op het eind van de republiek waren er 8 praetoren.

Voornaamste opdracht was rechterlijke bevoegdheid. Praetoren hadden 6 lictoren met *fascēs*, buiten Rome *fascēs cum securi*.

CONSVL

In theorie toegankelijk vanaf 33 jaar, sinds Sulla 43. Steeds twee consuls, om machtsmisbruik bij deze topmagistraat te voorkomen. Ze waren opperbevelhebbers van het leger (*dus cum imperio*) en vertegenwoordigden in de staat de uitvoerende macht, als voorzitters van senaat en volksvergadering. Ze hadden ieder twaalf lictoren met *fascēs cum securi*.

Designatus is een consul die benoemd is, maar nog niet in dienst getreden, *suffectus* heet de consul die in de plaats van een overleden consul gekozen wordt.

(CENSOR)

een ereambt, dat vooral aan oud-consuls wordt gegeven. Ingevoerd sinds 443, met als taak het bepalen van de belasting, onderhouden van de goede zeden, beheer van de openbare goederen. Curulisch ambt*.

TRIBVNVS PLEBIS

ingesteld in 494, sinds 457 tien in aantal. Het zijn geen eigenlijke magistraten, maar volksleiders, die onschendbaar waren en niet verantwoordelijk. Voornaamste kenmerken: *ius auxilii*: het recht om een burger (meestal plebejer) te helpen en te beschermen, *ius intercessionis* (vetorecht): opschortende neen-stem tegen uitspraken van andere magistraten, ook patricische

AEDILIS PLEBIS

zie onder *aedilis curulis*

Na het neerleggen van hun ambt worden oud-consuls en oud-praetoren gewoonlijk benoemd tot voogd van een provincie, en nemen er tevens het bevelhebberschap waar over de legioenen die daar gestationeerd zijn; ze zijn dan, volgens de aard en het belang van de provincie, propraetoren en proconsuls geworden.

Dit gouverneurschap van een provincie was in feite voor veel Romeinen een welkome gelegenheid om het nijpende financiële probleem van hun bestaan op te lossen, aangezien enerzijds de magistraturen in Rome niet bezoldigd waren, anderzijds de uitoefening van sommige ambten (o.a. aediliteit) grote geldelijke offers met zich meebracht. Vele landvoogden grepen dan ook gretig de gelegenheid aan om hun ondermijnde financies te saneren of zelfs beter te maken dan ooit voordien. Het spreekt vanzelf dat de bevolking van de provincies zo'n handelwijze op wel erg onaangename manier aan den lijve ondervonden.

curulisch: betekent dat een ambt al dan niet recht geeft op bepaalde waardigheidstekens, zoals i.c. een ivoren zetel in de senaat (*sella curulis*). De plebejische ambten (rechterkolom) gaven per definitie nooit recht op een *sella curulis*.